

Posolstvo Svätého Otca Františka na 29. svetový deň chorých 2021

„Len jeden je váš Učiteľ, vy všetci ste bratia“ (Mt 23,8).

Základom starostlivosti o chorých je vzťah dôvery

Drahí bratia a sestry!

Slávenie 29. svetového dňa chorých, ktorý pripadá na 11. februára 2021 na liturgickú spomienku Panny Márie Lurdskej, je najvhodnejšou príležitosťou, aby sme osobitnú pozornosť venovali chorým a tým, ktorí sa o nich starajú, či už v zdravotníckych zariadeniach, rodinách alebo v komunitách. Myslím predovšetkým na tých, ktorí v celom svete trpia v dôsledku pandémie koronavírusu. Všetkým im, no zvlášť tým najchudobnejším a vylúčeným, chcem vyjadriť svoju duchovnú blízkosť a uistiť ich o milujúcom záujme Cirkvi.

1. Téma tohoročného Svetového dňa chorých je inšpirovaná evanjeliou, v ktorej Ježiš kritizuje pokrytectvo tých, čo hovoria, ale nekonajú (porov. *Mt 23, 1 – 12*). Keď sa viera zredukuje na prázdne slová a nezaujíma sa o životný príbeh a potreby druhých, vtedy dochádza k nesúladu medzi vyznávaným krédom a reálne prežívanou vierou. Je to veľké riziko; preto Ježiš používa silné vyjadrenie, aby varoval pred nebezpečenstvom sebazbožšťovania. Hovorí: *„Len jeden je váš Učiteľ, vy všetci ste bratia“* (v. 8).

Kritika, s ktorou sa Ježiš obracia na tých, ktorí „hovoria, a nekonajú“ (v. 3) je vždy a pre všetkých užitočná, lebo nikto nie je imúnny voči veľmi vážnemu zlu pokrytectva, ktoré nám zabraňuje rozvíjať sa ako deti jediného Otca, povolané prežívať univerzálne bratstvo.

S ohľadom na núdzu bratov a sestier nám Ježiš ponúka vzor správania, ktorý je v protiklade k pokrytectvu. Navrhuje zastaviť sa, počúvať, nadviazať priamy a osobný vzťah s druhým človekom, cítiť voči nemu empatiu a súcitiť, nechať sa dotknúť jeho utrpením až natoľko, že sa mu rozhodneme poslúžiť (porov. *Lk 10, 30 – 35*).

2. Skúsenosť choroby nám umožňuje pocítiť našu vlastnú zraniteľnosť a zároveň našu prirodzenú potrebu druhého človeka. Umožňuje nám jasnejšie pocítiť, že sme stvorenia, ktoré sú závislé od Boha. Keď sme chorí, môže niekedy našu myseľ a srdce ovládnuť neistota a strach, ba aj zdesenie; cítime sa bezmocní, pretože naše zdravie nezávisí od našich schopností alebo našich neustálych životných „starostí“ (porov. *Mt 6, 27*).

Choroba prináša otázku zmyslu, s ktorou sa vo viere obraciame na Boha: otázku ohľadom nového zmyslu a nového smeru života, na ktorú niekedy nedokážeme hneď nájsť odpoveď. Ani naši priatelia a príbuzní nám nie vždy dokážu pri tomto namáhavom hľadaní pomôcť.

V tomto ohľade je typická biblická postava Jóba. Jeho žena a priatelia ho nedokážu sprevádzať v jeho nešťastí, ba obviňujú ho a tak zhoršujú jeho osamelosť a zmätok. Jób sa cíti opustený a nepochopený. No práve skrze túto radikálnu zraniteľnosť, v ktorej odmieta každé pokrytectvo a vyberie si cestu úprimnosti pred Bohom a druhými, prenikne jeho naliehavé volanie až k Bohu, ktorý mu napokon

odpovie a otvorí mu nové perspektívy. Boh mu potvrdí, že jeho utrpenie nie je trestom ani napomenutím, nie je ani stavom odlúčenia od Boha či znakom jeho ľahostajnosti. Zo zraneného a uzdraveného Jóbovho srdca tak vytryskne živé a dojemné vyznanie Pánovi: „*Len z počutia som teba dosiaľ poznával, lež moje oko teraz ťa už uzrelo*“ (42, 5).

3. Choroba má vždy viac ako len jednu tvár: má tvár všetkých chorých aj tých, čo sa cítia prehladaní, vylúčení; obetí sociálnych nespravodlivostí popierajúcich ich základné práva (porov. enc. *Fratelli tutti*, 22). Súčasná pandémia spôsobila, že sa ukázali mnohé nedostatky zdravotníckeho systému a neefektívnosť starostlivosti o chorých. Starým, slabým a zraniteľným osobám nie je vždy zaručený prístup k liečebnej starostlivosti, alebo nie v rovnakej miere. Závisí to od politických rozhodnutí, od spôsobu, akým sa nakladá so zdrojmi a od veľkosti úsilia tých, čo zastávajú zodpovedné funkcie. Investovanie zdrojov do liečby a starostlivosti o chorých je prioritou súvisiacou so základným princípom, podľa ktorého je zdravie primárnym spoločným dobrom. Pandémia však zároveň vyzdvihla aj obetavosť a veľkodušnosť zdravotníkov, dobrovoľníkov, pomocného personálu, kňazov, rehoľníkov a rehoľníčok, ktorí slúžili mnohým chorým a ich príbuzným. Pomáhali im, starali sa o nich a posilňovali ich s profesionalitou, obetavo, zodpovedne a s láskou k blížnemu. Ide o tichý zástup mužov a žien, ktorí sa rozhodli neodvrátiť zrak, ale postarali sa o rany pacientov, v ktorých videli svojich blížnych, lebo patria do našej ľudskej rodiny.

Blízkosť je vzácny balzam, ktorý je oporou a útechou trpiacich v ich chorobe. Ako kresťania prežívame blízkosť ako prejav lásky Ježiša Krista, *milosrdného Samaritána*, ktorý sa so súcitom približuje ku každému človeku zranenému hriechom. Spojení s ním skrze pôsobenie Ducha Svätého máme byť milosrdní ako Otec a milovať zvlášť chorých, slabých a trpiacich bratov a sestry (porov. *Jn* 13, 34 – 35). Túto blízkosť neprežívame len ako jednotlivci, ale aj ako spoločenstvo: bratská láska v Kristovi totiž vytvára spoločenstvo schopné uzdravovať, ktoré nikoho neopúšťa, ale zahŕňa a prijíma predovšetkým tých najzraniteľnejších bratov.

V tejto súvislosti chcem pripomenúť dôležitosť bratskej solidarity, ktorá sa konkrétne prejavuje v službe a môže nadobúdať rôzne formy, všetky zamerané na pomoc našim blížnym. „Služiť znamená postarať sa o zraniteľných členov našich rodín, našej spoločnosti, nášho národa“ (*Homília v Havane*, 20. septembra 2015). V tomto úsilí môže každý, „pred konkrétnym pohľadom tých najzraniteľnejších, odložiť bokom svoje vlastné požiadavky a očakávania, svoje túžby byť všemocný. [...] Služba hľadá vždy bratovi do tváre, dotýka sa jeho tela, cíti jeho blízkosť a v niektorých prípadoch priam jeho „chorobu“ a usiluje sa mu pomôcť. Preto služba nikdy nie je ideologická, pretože neslúži ideám, ale slúži ľuďom“ (*tamže*).

4. Ak má byť terapia úspešná musí zahŕňať vzťah, ktorý umožňuje holistický prístup k chorému. Dôraz na túto stránku služby môže pomôcť aj lekárom, zdravotným sestram, profesionálom i dobrovoľníkom, aby sa vďaka osobnému vzťahu dôvery cítili zodpovední za pacientov a sprevádzali ich na ceste uzdravovania (porov. *Nová charta zdravotníckych pracovníkov* [2016], 4). Vytvára to akúsi dohodu medzi tými, čo potrebujú liečbu a tými, čo ich liečia; dohodu založenú na dôvere a vzájomnom rešpekte, na otvorenosti a disponibilite. Tá pomôže prekonať obranné postoje, rešpektovať dôstojnosť chorého, ochrániť profesionalitu zdravotníkov a pestovať dobrý vzťah s rodinami pacientov.

Nevyčerpatel'ný zdroj motivácie a sily pre takýto vzťah s chorým možno nájsť v *Kristovej láske*, ako to potvrdzuje viac ako tisícročné svedectvo mužov a žien, ktorí cez službu chorým rástli vo svätosti. Z tajomstva Kristovej smrti a zmŕtvychvstania totiž vyviera tá láska, ktorá dokáže dať plný zmysel jednak skúsenosti pacienta, jednak skúsenosti tých, čo sa o neho starajú. Často to potvrdzuje aj evanjelium, keď ukazuje, že Ježišove uzdravenia nikdy neboli akýmisi magickými úkonmi, ale vždy boli výsledkom *stretnutia, osobného vzťahu*, v ktorom na Boží dar ponúknutý Kristom odpovedá vierou ten, kto ho prijíma. Ježiš to opakovane zhŕňa v slovách: „Tvoja viera ťa uzdravila.“

5. Drahí bratia a sestry, prikázanie lásky, ktoré Ježiš zanechal svojim učeníkom, nachádza svoje konkrétne uskutočnenie aj vo vzťahu k chorým. Spoločnosť je tým humánnejšia, čím lepšie sa dokáže postarať o svojich zraniteľných a trpiacich bratov, o čo efektívnejšie to – oživovaná bratskou láskou – dokáže robiť. Usilujme sa o tento cieľ a robme to tak, aby sa nik necítil sám, vylúčený a opustený.

Všetkých chorých, všetkých zdravotníkov a tých, čo sa venujú trpiacim, zverujem Panne Márii, Matke milosrdenstva a Uzdraveniu chorých. Nech nám z Lurdskej jaskyne a z nespočetných svätých roztrúsených po celom svete Mária posilňuje našu vieru a nádej, a nech nám pomáha starať sa jedni o druhých s bratskou láskou. Všetkým i každému jednotlivo udeľujem zo srdca svoje požehnanie.

V Ríme pri sv. Jánovi v Lateráne 20. decembra 2020, na Štvrtú adventnú nedeľu.

František